

דף לו.

עין משפט א.

הרמב"ם הל' גירושין פ"ב הט"ו

מִי שֶׁחִזְקָה אֵשֶׁת אִישׁ וְהִלְכָה הִיא וּבְעֵלָהּ לְמַדִּינַת הַיָּם
 וְשָׁלוֹם בֵּינוֹ לְבִינָהּ וְשָׁלוֹם בְּעוֹלָם וּבָאָה וְאָמְרָה מִתּ בְּעֵלִי
 נֶאֱמַנֶת וְתַנְשֵׂא אוֹ תַתִּיבִים. חִזְקָה שְׂאִינָה מְקַלְקֶלֶת עֲצָמָה
 וְתֹאסֵר עֲצָמָה עַל בְּעֵלָהּ הָרֹאשׁוֹן וְעַל זֶה וְתַפְסִיד כְּתֻבָּתָהּ
 מְזָה וּמְזָה וְלִהְיוֹת בְּנִיָּה מְמֻזְרֵן בְּדָבָר הָעֲשׂוּי לְהַגְלוֹת
 לְכָל. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְחִישׁ וְלֹא לְטַעַן טַעְנָה שְׂאֵם הוּא חֵי
 סוּפוֹ לְבֹא אוֹ יוֹדֵעַ שֶׁהוּא חֵי. וְכֵן אִם בָּא עַד אֶחָד וְהָעֵיד
 לָהּ שְׂמֵת בְּעֵלָהּ תַנְשֵׂא עַל פִּיּוֹ שֶׁהִדְבָּר עֲשׂוּי לְהַגְלוֹת.
 אֶפְלוּ עֶבֶד אוֹ אִשָּׁה אוֹ שְׂפָחָה וְעַד מִפִּי עַד מִפִּי עֶבֶד
 מִפִּי שְׂפָחָה מִפִּי קְרוֹבָיו נֶאֱמָנִים לֹמֵר מִתּ פְּלוֹנִי וְתַנְשֵׂא
 אֶשְׁתּוֹ אוֹ תַתִּיבִים עַל פִּיהֶם:

שו"ע אה"ע סימן יז סעיף ג

ג. ח. הלך בעלה למדינת הים^ט, ובאו ואמרו לה מת בעלך מותרת. אפי' עבד^ע ושפחה או קרוב או עד שפיסולו מדרבנן, אבל עד שפיסולו מדאורייתא^ט, או כותי או ישראל מומר, נאמנים רק במסל"ת.

ט. והוא מסוף יבמות במשנה דף ק"כ. ועל ידי קול הברה בעיר שמת, אין משיאין. תשובת הרמב"ן הביאה הרמ"א.

ע. הב"ש הביא ממהרשד"ם דדוקא ידוע שהעבד כשר, דסתם עבד פסול מדאורייתא ע"ש.

פ. והוא מיבמות כ"ה.

עין משפט ב.

הרמב"ם הל' בכורות פ"ב הט"ו

עַד שֶׁהַעֵיד מִפִּי עַד אַחֵר אֶשְׁמוֹם זֶה נִפְלָא שְׁלֵא לְדַעַת
נְאֻמָּן. אֶפְלוּ אִשָּׁה נְאֻמָּנָת לֹמַר בְּפָנַי נִפְלָא מוֹם זֶה מֵאֱלִיו
וַיִּשְׁחַט עָלָיו:

שו"ע יו"ד סימן שיד סעיף ה

ה. עד מפי עד נאמן שמום זה מעצמו נפל. אפי' אשה נאמנת לומר
שמום זה בפני נפל ומאליו, וישחט על פיה.

עין משפט ג.

הרמב"ם הל' גירושין פי"ב ה"א

הָאִשָּׁה שֶׁבָּאָה וְאָמְרָה אֶשֶׁת אִישׁ הָיִיתִי וְגֵרוּשָׁה אָנִי
נְאֻמָּנָת. שֶׁהִפָּה שְׁאָסַר הוּא הִפָּה שֶׁהִתִּיר. הִחֲזִיקָה אֶשֶׁת
אִישׁ וּבָאָה וְאָמְרָה גֵרֻשָׁנִי בְּעָלֵי אֵינָה נְאֻמָּנָת לְהִתִּיר
עֲצָמָה לְשׁוּק. אֲבָל פְּסָלָה עֲצָמָה לְכַהֲנָה לְעוֹלָם. וְאִם מֵת
בְּעָלָהּ חוֹשְׁשִׁין לְדַבְּרֶיהָ וְחוֹלְצֶת וְלֹא מְתִיבָמָת:

שו"ע אה"ע סימן קנב סעיף ו

ז. אשה שבאה ואמרה א"א הייתי וגרושה אני, נאמנת שהפה שאסר

צ. כסף משנה: עד שהעיד מפי עד אחר וכו' אפילו אשה נאמנת וכו'. בפ' כל פסולי
המוקדשין (דף ל"ו):

ק. דרק באשתו כגופו אמרו אינה נאמנת אבל לא אשה דעלמא. באר הגולה אות ח'.

הוא הפה שהתיר ר', וי"א דוקא שאמרה כך בתוך כדי דיבור ש, אא"כ נתנה אמתלא לדבריה, שאז נאמנת גם אחרי כ"ד.

עין משפט ד. הרמב"ם הל' שכירות פ"ד ה"ג

שְׂכָרָה לְדוֹשׁ בְּקִטְנֵי וְדוֹשׁ בְּתְבוּאָה וְהַחֲלָקָה פְּטוּר
 בְּתְבוּאָה וְדוֹשׁ בְּקִטְנֵי חֵיב שֶׁהִקְטִינֵי מְחַלְקֵת. מַעֲשֵׂה
 בְּאֶחָד שֶׁהִשְׁכִּיר חֲמֹר לְחֵבְרוֹ וְאָמַר לוֹ לֹא תִלֶּךְ בּוֹ בְּדֶרֶךְ
 נְהַר פְּקוּד שֶׁהַמַּיִם מְצוּיִין שָׁם אֲלֵא בְּדֶרֶךְ נָרֵשׁ שְׂאִין בָּהֶם
 מַיִם. הֲלֹךְ בְּדֶרֶךְ נְהַר פְּקוּד וּמֵת הַחֲמֹר וְלֹא הָיוּ שָׁם
 עֵדִים שֶׁמְעִידִים בְּאֵי זֶה דֶּרֶךְ הֲלֹךְ אֲלֵא הוּא מַעֲצָמוֹ אָמַר
 בְּנֵהר פְּקוּד הֲלִכְתִּי וְלֹא הָיוּ שָׁם מַיִם וּמִחֲמַת עֲצָמוֹ מֵת
 וְאָמְרוּ חֲכָמִים הוּאֵיל וַיֵּשׁ עֵדִים שֶׁהַמַּיִם בְּנֵהר פְּקוּד
 מְצוּיִין חֵיב לְשַׁלֵּם שְׁהָרִי שְׁנָה עַל דַּעַת הַבְּעָלִים וְאִין
 אוֹמְרִים מֵה לִּי לְשַׁקֵּר בְּמִקּוֹם עֵדִים:

ר. רק בכה"ג שאמרה א"א הייתי, אבל אמרה אשת איש אני, ואח"כ אמרה פנויה אני לכו"ע מהני רק בתוך כדי דיבור או באמתלא אפי' אחרי כ"ד, אבל אחרי כדי דיבור אינה נאמנת לומר פנויה אני שהרי מכחישה דבריה, ורק בתוכ"ד מהני אפי' במכחישה דבריה הראשונים נאמנת, כ"כ הב"ש. ואם אשה רשומה בת"ז נשואה דינה הוי כא"א אני אחרי כ"ד שאינה נאמנת לומר שפנויה אני אפי' באמתלא עד שתביא ראייה שגרופה היא כדמו"י או שנשואה היא רק אזרחית בלבד. או שנשואה היא לגוי ובעלה גוי.

ש. משמע מהשו"ע כסתמא אפי' לא אמרה זאת בתוך כדי דיבור נאמנת, אבל בסי' מ"ז סעיף ד' באומרת נתקדשתי ופנוי' אני השו"ע הצריך תוך כדי דיבור, ולא הביא כלל דעה שאפי' אחרי כ"ד, ואולי יש לחלק דא"א וגרופה אני עשויה האשה להתגרש וע"כ נאמנת אפי' אחרי כ"ד, אבל בנתקדשתי ואומרת פנוי' אני כלומר מעולם לא נתקדשתי ושיקרתי בזה שאמרתי נתקדשתי, בזה לכו"ע רק בתוכ"ד.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ה.

הרמב"ם הל' בכורות פ"ב ה"י

רְאִינוּהוּ שְׁעָשָׂה מַעֲשֵׂה הַמְרַגֵּל ה' לְהַטִּיל בּוֹ מוֹם וְנָפַל
בוֹ מוֹם וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִין אִם נִתְּכַן לְמוֹם זֶה אוֹ לֹא
נִתְּכַן. הַרִי זֶה לֹא יִשְׁחַט עָלָיו. כִּיצַד. כְּגוֹן שֶׁנִּתְּן לוֹ
שְׁעוֹרִים בְּמָקוֹם דְּחֹק מְסַרְגַּ בְּקוֹצִים וְכִיּוֹן שֶׁאֲכַל נִחְלַק
שְׁפָתוֹ אֶפְלוֹ הָיָה חָבֵר הַרִי זֶה לֹא יִשְׁחַט עָלָיו. וְכֵן כָּל
כִּיּוֹצֵא בְּזֶה:

שו"ע יו"ד סימן שיד סעיף א

א. הכהנים חשודים להטיל מום בככור^א, ואם נתן לבכור שעורים בסל
בענין שכשיבא לאכלם תפגם שפתו, אין לשוחטו על אותו מום.

הגה: לכן כל מום שראוי לבא ע"י אדם אין שוחטין אותו על מום זה עד
שיעידו שמעצמו נפל.

עין משפט ו.

הרמב"ם הל' בכורות פ"ב ה"ח

בְּכוֹר שֶׁהָיָה בְּיַד כֹּהֵן - וְנָפַל בּוֹ מוֹם וְהָעִיד עָלָיו עַד אֶחָד
שָׁזָה הַמוֹם מֵאֵלָיו נָפַל וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִים אִם מוֹם זֶה
שׁוֹחֲטִין עָלָיו אֶת הַבְּכוֹר אוֹ אֵין שׁוֹחֲטִין עָלָיו וּבֹא הַכֹּהֵן
שֶׁהוּא בְּיָדוֹ וְאָמַר הֲרֵאִיתִי מוֹם זֶה לְמַמְחָה וְהִתִּירוּ

ת. כסף משנה: ראינוהו שעשה מעשה המרגיל וכו' כיצד כגון שנתן לו שעורים במקום
דחוק וכו'. שם (דף ו') בעובדא דר' צדוק:

א. ממשנה וגמ' בבכורות ל"ה ע"א וע"ב. לפי שיש בו טורח גדול לטפל בו עד שיפול
בו מום מעצמו או עד שימות, אבל ישראל אינו חשוד דיכול ליתנו לכהן, כמבואר
בסי' ש"ו סעיף ב'. ט"ז ס"ק א'.

ב. כסף משנה: בכור שהיה ביד כהן וכו'. זהו פירוש מה ששנינו בפרק הנזכר (דף ל"ו)
נאמן הכהן לומר הראיתי בכור זה ובעל מום הוא:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

לְשַׁחֲטָהּ הָרִי זֶה נֶאֱמָן. וְאִין חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא לֹא הָרְאָהוּ
 וְשְׁמָא בְּכוֹר תָּם הוּא שְׁלֹא נִחְשְׁדוּ לְשַׁחֲט קְדָשִׁים בַּחוּץ
 מִפְּנֵי שֶׁהוּא עֶזְרָת כְּרֵת כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ:

שו"ע יו"ד סימן שיר פ"ה ז

ז. נאמן הכהן לומר על בכור בעל מום בכור זה נתנו לי ישראל במומו,
 ואין חוששין שמא הוא הטיל בו המום משום מילתא דעבידא
 לאיגלוויי^ג. וכן נאמן לומר מום כזה הראיתי למומחה והתירו לשחיתה.

עין משפט ז. הרמב"ם הל' בכורות פ"ב הי"ט

וְכֵן נֶאֱמָן הַכֹּהֵן לֹמֵר עַל בְּכוֹר מוּם בְּכוֹר זֶה נִתְּנוּ לִי
 יִשְׂרָאֵל בְּמוּמוֹ וְלֹא נִפְלַ בְּרִשׁוֹתַי כִּדִּי לְחוּשׁ לוֹ שְׁמָא הוּא
 הִטִּילוֹ. שֶׁהִדְבָּר עָשׂוּי לְהַגְלוֹת וְהוּא מְתִירָא שְׁמָא יִשְׁאָלוּ
 בְּעֶלְיוֹ וַיֹּאמֶר תָּמִים הָיָה בְּעֵת שֶׁנִּתְּנוּהוּ לוֹ:

עין משפט ז. הרמב"ם הל' מעשר פי"ב ה"ו

הָאוֹמֵר לְמִי שְׁאִינוֹ נֶאֱמָן עַל הַמַּעֲשָׂרוֹת קַח לִי מִמִּי
 שֶׁהוּא מְעַשֵּׂר וְהִלֵּךְ וְלָקַח וְהִבִּיא לוֹ אִינוֹ נֶאֱמָן. וְאִם אָמַר
 לוֹ קַח לִי מֵאִישׁ פְּלוֹנִי הָרִי זֶה נֶאֱמָן לֹמֵר מִמֶּנּוּ לְקַחְתִּי
 שֶׁהָרִי מְתִירָא שְׁמָא יִשְׁאָלוּ. הִלֵּךְ לָקַח לוֹ מֵאוֹתוֹ פְּלוֹנִי

ג. מימרא דרב יהודה בבכורות ל"ו ע"א.

ד. כסף משנה: וכן נאמן הכהן לומר על בכור בעל מום וכו'. מימרא דרב יהודה (דף
 ל"ו). וכתב הרא"ש דדוקא באומר ישראל פלוני נתנו לי במומו אבל אם אמר ישראל
 סתם שאינו מזכירו לא. ובספר ב"י ליוורה דעה סי' שי"ד כתבתי טעמו וטעם רבינו:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
 בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
 email: minchat.aaa@gmail.com

וְאָמַר לוֹ מִצָּאֲתָיו וְלִקְחֹתַי לָךְ מֵאַחַר שֶׁהוּא נֶאֱמָן אֵינוֹ
נֶאֱמָן:

דף לו:

עין משפט א. הרמב"ם הל' גירושין פי"ב ה"ו
עין בסעיף הקודם

עין משפט ב.ג.ד. הרמב"ם הל' בכורות פי"ג ה"ג

אֵין רוֹאִין אֶת הַבְּכוֹר לְיִשְׂרָאֵל עַד שִׁיהִיָּה כֹהֵן עֲמוֹ.
שָׁמָּא יֹאמַר לוֹ הַמְּמַחֶה מוֹם הוּא וּמִתָּר לְשַׁחֵט עָלָיו וַיִּלָּךְ
וַיִּשְׁחַטְנוּ לְעֵצְמוֹ וְלֹא יִתְּנֵנוּ לְכֹהֵן. שָׂאֵף עַל פִּי שְׂאִינוֹ
חָשׂוּד לְאָכַל קִדְשִׁים בַּחוּץ. חָשׂוּד הוּא לְגִזּוֹל מִתְּנוּת
כֹּהֲנָה. לְפִיכָךְ אִם הָיָה חָכֵם וַיִּדּוּעַ שֶׁהוּא מְדַקְדֵּק עַל
עֵצְמוֹ רוֹאִין לוֹ. הָיָה הַמוֹם גְּלוּי לְכֹל כְּגוֹן שֶׁנִּקְטְעָה יָדוֹ
אוֹ רַגְלוֹ. הוֹאִיל וְהִבִּיאוּ לְחָכֵם הַמְּמַחֶה הָרִי זֶה בְּחִזְקַת
מְדַקְדֵּק עַל עֵצְמוֹ לְפִיכָךְ רוֹאִין לוֹ אֵף עַל פִּי שְׂאִין עֲמוֹ
כֹהֵן:

שו"ע יו"ד סימן שיד סעיף יא

יא. י. אין רואין את הבכור אם בעל מום הוא עד שיהיה כהן עמו' דשמא

ה. כסף משנה: אין רואים את הבכור לישראל וכו' עד לגזול מתנות כהונה. מימרא דרב
יהודה שם. ומ"ש לפיכך אם היה חכם וכו'. נלמד ממה שיבא בסמוך. ומ"ש היה המום
גלוי לכל וכו'. שם:

ו. רמב"ם בפ"ג מבכורות מרב אשי בגמ' בכורות ל"ו ע"ב.

יאמר לו המומחה מום הוא ומותר לשוחטו, וילך וישחטנו לעצמו ולא יתן אותו לכהן. דחשוד לגזול מתנות כהונה, אם לא שהוא אדם שמדקדק על עצמו.

עין משפט ה. הרמב"ם הל' בכורות פ"ו ה"ט

הכל נאמנים על מומי מעשר ז' לומר מום זה מאליו בא ולא נעשה לדעת. ואפלו אלו שאינן נאמנים על הבכור נאמנים על המעשר. ורואה אדם מומי מעשר שלו ומתירו אם היה ממחה. שאם ירצה יטיל מום בכל עדרו ואחר כך יעשר ונמצא המעשר בעל מום מתחלתו:

עין משפט ו.ז.ז. הרמב"ם הל' בכורות פ"ג ה"ב

אם אין שם ממחה ח והיה המום מן המומין הגלויין המבוקין. כגון שנסימית עינו. או נקטעה ידו. או נשברה רגלו. הרי זה ישחט על פי שלשה בני הכנסת. וכן בכור שיצא לחוצה לארץ ונפל בו מום מבקק. הרי זה יתר על פי שלשה בני הכנסת:

ז. כסף משנה: הכל נאמנים על מומי מעשר וכו'. משנה בסוף פרק כל פסולי המוקדשין (דף ל"ו): ומפרש טעמא בגמרא משום דאי בעי שדי מומא בכלייה עדריה. ומ"ש ורואה אדם מומי מעשר שלו ומתירו אם היה מומחה. מבואר [שם ל"א] מהטעם הנזכר:

ח. כסף משנה: אם אין שם מומחה וכו'. במשנה ס"פ כל פסולי המוקדשין (דף ל"ו): פלוגתא דתנאי ואיפסיקא בגמרא הלכתא כת"ק. ומ"ש וכן בכור שיצא ח"ל ונפל בו מום מובהק וכו'. מימרא שם התרת בכור בח"ל ע"פ שלשה בני הכנסת ובמומים מובהקים. וכתב רבינו שיצא ח"ל לרבנותא דאע"פ שנולד בארץ אינו צריך מומחה וכל שכן אם נולד בח"ל:

שו"ע יו"ד סימן שט פנייה ב

ב. אפי' אחר שנפל בו מום גלוי לכל כגון שנקטעה ידו או רגלו אינו רשאי לשוחטו אלא ע"פ מומחה ט שיוורה שהוא מום הראוי לישחט עליו, ואם אין חכם מומחה ניתר ע"פ ג' חכמים קצת ואינם בקיאים כל כך. והיום שאין לנו מומחין י אינו נשחט אלא במומין מובהקין כגון נסמית עינו ונקטעה ידו וכיוצא כ ע"פ ג' בני הכנסת.

הגה: נחתך הזנב למעלה מן החוליא הוי מום.

הרמב"ם הל' שבועות פ"ו ח"ה עין משפט ט.

כיצד מתירין. יבוא הנשבע לחכם המבקה ל או לשלשה הדיוטות אם אין שם ממחה. ואומר אני נשבעתי על כך וכך ונחמתי. ואלו הייתי יודע שאני מצטער בדבר זה עד פה או שארע לי כך וכך לא הייתי נשבע ואלו הייתה דעתי בעת השבועה כמו עתה לא הייתי נשבע. והחכם או גדול השלשה אומר לו וכבר נחמת. והוא אומר לו

ט. בהתרת נדרים אמרו חכם ובראיית מומין אמרו מומחה וע"פ מומחה, היא ממשנה בכורות ל"ו ע"ב וכת"ק.

י. שבקיאים בראיית העין להכירם או שאין לנו נשיא באר"י ליטול ממנו רשות, מהרא"ש.

כ. או נחתך בתנוך אזנו הוי מום, והיינו הגדר האמצעי שבאוזן ר"ל הוא הגבוה שבאמצע האוזן ובשפת האוזן היינו אליה הרכה שבאוזן שם נקרא עור האוזן שחוזר ומבריא לא הוי מום, מרש"י. ט"ז. ועיין בטור, ובלבוש הביא כל המומין שהם אליבא דכו"ע.

ל. כסף משנה: כיצד מתירין יבא הנשבע לחכם המובהק וכו'. ומ"ש אבל אם אמר לו מופר לך וכו'. בסוף פ' נערה המאורסה (דף ע"ז): א"ר יוחנן חכם שאמר בלשון בעל ובעל שאמר בלשון חכם לא אמר כלום דתניא זה הדבר חכם מתיר ואין בעל מתיר וכו' בעל מפר ואין חכם מפר וכתב הר"ן לשון בעל מפורש הוא בכתוב והיינו לשון הפרה ולשון חכם דהוי מותר לך דמשמע ליה מדכתיב לא יחל דברו כלומר לא יעשה דבריו חולין ודרשינן אבל אחרים מוחלין לו שעושיין אותו חולין ובחולין מותר שייך למימר בהו:

הֵן. חֹזֵר וְאוֹמֵר לוֹ שְׂרוּי לָךְ אוֹ מְתָר לָךְ אוֹ מְחֹל לָךְ וְכָל פְּיוּצָא בְּעִנְיָן זֶה בְּכָל לְשׁוֹן. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ מוֹפָר לָךְ אוֹ נֶעְקְרָה שְׂבוּעַתְךָ וְכָל פְּיוּצָא בְּעִנְיָן זֶה לֹא אָמַר כָּלוּם. שְׂאִין מִפָּר אֶלָּא הִבְעֵל אוֹ הָאָב אֲבָל הֶחֱכַם אֵינוֹ אוֹמֵר אֶלָּא לְשׁוֹן הַתְּרָה וּמְחִילָה:

שו"ע יו"ד סימן רכה פעיף א

א. מי שנדר והתחרט יש לו תקנה ע"י החרטה^מ, ואפי' נדר באלהי ישראל. כיצד יעשה ילך אצל חכם מומחה דגמיר וסביר ואם אין יחיד מומחה כמו היום ילך אצל שלשה הדיוטות שלומדים עמהם הלכות ומבינים^נ וגם יודעים לפתוח לו פתח^ו ויתירו לו.

מ. מימרא דרבא בנדרים כ"ב ע"ב, דפותחין בחרטה, וכן פסק הרא"ש שם ורמב"ם בפ"ו.

נ. כדי שידעו מה יתירו לו. ש"ך וא"צ שיהיו סברי היטב, ע"ש.

ס. דלא בעינן פתח בכל הנדרים מ"מ אינם ראויים להתיר אפי' ע"י חרטה אם לא שיכולים להתיר ג"כ ע"י פתח, דשמא יבא בפניהם נדר שצריך פתח ולא ידעו להבדיל בין נדר לנדר. כ"כ הפרישה.